

Juraj Wiedermann
XXX let SOFSEMu

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 49 (2004), No. 2, 160--169

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/141222>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2004

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

XXX let SOFSEMu

Jiří Wiedermann, Praha

Jak vznikl SOFSEM

Tuto poněkud osobní vzpomínku a úvahu u příležitosti 30. výročí SOFSEMu nelze začít jinak než citátem z klasika — zakladatele SOFSEMu prof. Jozefa Grusky: „*SOFSEM vznikl tak, jako SOFSEMy vznikají.*“ Jak ale vznikají SOFSEMy?

S odstupem času se zdá, že spontánně — a do jisté míry je to pravda. Nevznikají však z ničeho. Jsou k tomu třeba lidé: v našem případě to byl Jozef Gruska, jako „motor celého podujatia“¹⁾, který přišel s vizí *udělat konferenci pro nás* poté, co v r. 1973 zorganizoval druhou mezinárodní konferenci Mathematical Foundation of Computer Science MFCS '73, první v tehdejší Československu. Mimochodem, konference MFCS existuje dodnes a v r. 2003 slaví své 28. jubileum. Gruskovu myšlenku o národní konferenci pomáhali formovat Jiří Hořejš a Jaroslav Král, postupně se přidávali Jan Stauddek, Jan Brodský, Jiří Demner, Oldřich Koníček a další. Uvedená jména reprezentovala významná inženýrská pracoviště té doby: Výzkumné výpočetní středisko — program OSN se sídlem v Bratislavě (dnešní Institut informatiky a statistiky INFOSSTAT), Ústav výpočetní techniky Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně a katedru aplikované matematiky téže univerzity (dnešní ÚVT MU a Fakulta informatiky MU), Ústav výpočetní techniky ČVUT v Praze (dnes již neexistuje), katedru samočinných počítačů Vysokého učení technického v Brně (dnešní Fakulta informačních technologií VUT), Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy v Praze, Fakultu elektrotechniky ČVUT Praha, Výzkumný ústav matematických strojů v Praze a další.

Věci poté nabraly rychlý spád: zbývalo vymyslet jméno — byl vybrán SOFSEM, což znamená SOFTwarový SEMinář, typ podujatia byla „zimní škola“ a první SOFSEM se konal v roce 1974 v hotelu Slezský Dům ve Vysokých Tatrách. Opět, jak praví klasik: „*Tak se zrodil SOFSEM, který byl, je a bude takový, jakými byli, jsou a budou lidé, kteří jej dělali, dělají a budou dělat.*“

¹⁾ Nepřeložitelný slovenský výraz, na který narážejí organizátoři každého česko-slovenského či slovensko-českého „podujatia“.

Jaké bývaly dávné SOFSEMY

Peter van Emde Boas nazývá doby prvních SOFSEMŮ — zhruba do devadesátých let minulého století — „heroickou“ či „legendární“ minulostí. Nuže, jaké bývaly tyto SOFSEMY?

Prvních deset SOFSEMŮ organizoval Jozef Gruska a nutno říci, že to dělal vynikajícím způsobem; pečlivě, důkladně a nezapomenutelně. Vtiskl SOFSEMu pečeť, kterou tato konference nese dodnes. SOFSEM se od jiných konferencí v té době lišil především *délkou* — každý z jeho prvních 21 ročníků trval plných 12 dnů! Začínal v neděli a končil v pátek, konal se zpravidla poslední listopadový a první prosincový týden. Mikuláš se tudíž často slavil na SOFSEMu. Slavení Mikuláše ale nebyl pravý důvod pro výběr tohoto data — pravým důvodem byl roční rytmus odborářských rekreací, kterým v té době končila sezóna, takže bylo možné „sehnat“ (tehdy se věci výlučně sháněly) vhodnou zotavovnu bez krácení možnosti zaslouženého odpočinku pracujících.²⁾ Dále se SOFSEM lišil *formou* — skládal se ze zvaných přednášek většinou přehledového typu, které trvaly až 4krát 80 minut a byly prezentovány zpravidla ve čtyřech dnech, a z krátkých 30minutových referátů. Přednášky přehledového typu byly v té době důležité, protože neexistovaly dostupné učebnice a programy výchovy první generace informatiků se teprve začínaly formovat. Velmi často se stávalo, že některá problematika byla pro domácí publikum poprvé „objevena“ až na SOFSEMu. Za všechny takové případy uvedu příklad neuronových sítí, které pro tehdejší československé odborné publikum uvedl Ivan Havel [2], Jiří Hořejš a Olga Kufudaki [3] na SOFSEMu v r. 1988. Krátké referáty dávaly možnost představit vlastní výsledky a kromě toho byly nejdůležitějším prvkem hlavního kritéria pro výběr účastníků, jímž byla *aktivita účastníka*: kdo neměl alespoň zamítnutý krátký referát³⁾, nebyl aktivně zapojen do organizace SOFSEM (či alespoň AntiSOFSEM), anebo nebyl ženou⁴⁾, měl pramalou naději na účast na SOFSEMu. Další podmínkou účasti byla pravidelná návštěva všech přednášek. Na některých přednáškách (pohříchu většinou méně zajímavých) kolovala prezenční listina, která se používala příštím rokem jako pomocné výběrové kritérium účasti. Později byla vynalezena obrana proti tomuto způsobu zjišťování prezenze: jakmile byla na jednom konci posluchárny vyslána prezenční listina, byla z opačného konce vyslána další, falešná „prezenčka“, a když se setkaly, byly obě vyhlášeny za zmatečné. Dále se počítala aktivita na přednáškách, měřená počtem dotazů. Pro lepší přehled po auditoriu předseda sekce na jednom SOFSEMu dokonce sedával na žebříku. Sofsemisté (tak se říkalo a říká účastníkům

²⁾ Pamatuji si, že v zotavovně Petr Bezruč v Beskydech, kde se konalo několik SOFSEMŮ, vítal hosty nápis „Odborářská rekreace — výraz péče soc. společnosti o pracující“, který se během konference přelepoval nápisem „SOFSEM — výraz péče soc. společnosti o pracující“.

³⁾ Kolovala historka, že jistý koumák se ani neobtěžoval přípravou vždy nového příspěvku na SOFSEM — vystačil s jedním, který několik let po sobě na konferenci zasílal; příspěvek mu byl vždy zamítnut, ale kritérium účasti tím splnil.

⁴⁾ Žen se v té době pohybovalo v oblasti computer science pramálo, takže organizátoři se touto formou „pozitivní diskriminace“ snažili zjemnit jinak silně převažující mužské osazenstvo SOFSEM.

SOFSEMu) byli také postihováni za nenošení jmenovky⁵⁾ (viz také „Píseň strašlivá o jmenovce“) a v případě zábavy přesahující přes půlnoc byli v počátcích SOFSEMu honěni do postele. Další SOFSEMOVskou specialitou byla (a je) jistá posedlost *přesným dodržováním časových rozvrhů*, zejména začátků a konců všech přednášek. Za tím účelem byla zkonstruována přesná časomíra, která měřila interval 80 a později 75 minut. Bylo to velmi promyšlené zařízení, v němž každých pět minut zhasla další z doutnavek, které byly s odstupem 30 úhlových stupňů rozmístěny po obvodu kruhu. Bylo to tak důmyslné, že pro začátečníky bylo prakticky nemožné zjistit, kolik času uplynulo od začátku a kolik ještě zbývá do konce přednášky. Začátek a konec přednášek oznamovalo hlasité tikání, slyšitelné po celém hotelu.

Zajímavá a z dnešního pohledu neuvěřitelná byla procedura *výběru zvaných přednášek* na SOFSEMy. Na tyto přednášky se konaly konkurzy na akci zvané MiniSOFSEM. MiniSOFSEM se konal zpravidla na jaře, v květnu, a to buď na místě budoucího SOFSEMu, pokud bylo nové, anebo na Cikháji, účelovém zařízení UJEP, pokud se výboru nechtělo cestovat na vzdálená, leč známá místa. Zde se sešly nejenom nabídky sylabů přednášek od potenciálních zájemců, ale i zájemci osobně; ti museli své ideje představit programovému výboru a přednést jednu ukázkovou partii své přednášky, aby výbor viděl styl přednášení a styl přípravy „slajdů“. Datové projektory ani laserové tiskárny v té době nebyly, takže se slajdy dělaly ručně a často to bývala hotová umělecká díla. V jejich přípravě vynikal zejména Jirka Hořejš, Ivan Havel a Michal Chytil⁶⁾; jiní, výtvarně méně nadaní přednášející si „najímali“ umělce z řad sofsemistů, kteří měli dar kreslení, např. Jirku Franka. Přednášení na SOFSEMu s sebou neslo jakousi nepsanou soutěž o nejzajímavější ilustrace přednášek. Myslím, že absolutním vítězem v tomto směru se stal Ivan Brůha: ve své přednášce o umělé inteligenci (na Bílém Kříži) v roce 1982 použil živou myš, která běhala v bludišti položeném na zpětném projektoru, takže vše bylo on-line hezky vidět na plátně. Ale zpět k MiniSOFSEMu: pamatuji si, že jednou tímto sítím neprošel jeden pan docent — byl to pěkný trapas. A kdo prošel, dostal řadu připomínek: co vynechat, co přidat, co zdůraznit, na Labské boudě je přednášková místnost „nudle“, zezadu není vidět — zvětšit písmo!

Další věcí, kterou se SOFSEM lišil od běžných konferencí, jež se zpravidla konají na dopravně lehce dostupných místech, byl *výběr lokality*. Lokalita pro SOFSEM musela být izolovaná (aby se sofsemisté nerozptylovali a nestřídali se), v nádherném prostředí (aby je to na SOFSEM lákalo), v nadmořské výšce aspoň 1000 m (aby už byl sníh) a celá škola se musela vejít do jedné budovy (aby se rozvíjel společenský duch konference). Tyto podmínky byly tak náročné, že je splňovalo a dodnes splňuje pouze několik lokalit v České a Slovenské republice. Pamatuji se, že na první SOFSEM na Sliezkom Dome jsme stoupali s batohy z Tatranské Polianky skoro dvě hodiny pěšky, a bylo to poprvé v mém životě, kdy jsem v cestovním příkaze napsal do kolonky „způsob dopravy“ písmeno P (pěšky). Nebylo to naposledy — např. na Labskou boudu

⁵⁾ Reflex nosit vždy a všude na konferenci jmenovku se hluboce vryl do paměti: naposledy jsme se s Ivanem Havlem přistihli v bazénu na konferenci MFCS 2001 v Mariánských Lázních, jak oba dva máme jmenovku připnutou na plavkách.

⁶⁾ K vrcholům pozdější slajdové kultury patřily „pohyblivé multifunkční polyslajdy“ například Josefa Gerbricha.

jsme šplhali také déle než hodinu, ve sněhové vánici, potmě. Poslední dobou pozorují, že nadmořská výška SOFSEMů bohužel klesá a kritérium dopravní dostupnosti — dokonce se hovoří o letištích! — začíná nepříjemně omezovat výběr vhodných míst pro SOFSEM.

Poslední věcí, kterou se SOFSEM vědomě lišil a liší od všech jiných akcí podobného typu, je *společenská atmosféra*. Je to dáno souhrou okolností, z nichž každá přispívá k neopakovatelné atmosféře. Nejdůležitější je asi zvláštní denní rozvrh: přednášky se zásadně nekonají mezi 12. a 16. hodinou. Tato doba se využívá na procházky spojené s odbornými debatami, pouze slabší povahy dospívají (často tomu říkají „musím přečíst nějaký materiál“ nebo „jdu do bílých plání“) a sofsemisté, kteří dosáhli význačných funkcí a pozic v odborném životě, organizují v této době pracovní schůzky, protože „v Praze/Brně/Bratislavě se nesejdou“. Pamatuji i SOFSEMy, na kterých se konaly aspirantské (tj. CSc.) zkoušky, protože tam byli všichni členové komise i aspiranti. Naopak, málokterý večer je volný: bývají přednášky, prezentace, koncerty, večery poezie, posezení u kytary, rauty a bývala i divadla, mikulášské zábavy, maškarní plesy a — samozřejmě — poslední večer nikdy nesmí chybět AntiSOFSEM.

AntiSOFSEM vznikl hned na druhém SOFSEMu jako neoficiální reakce na oficiální SOFSEM. Nejvýstižnější název pro formu AntiSOFSEMu je asi pásmo. AntiSOFSEM je pásmo skečů, scének, glos, vtipných poznámek, ale i básniček a zejména písniček, které reagují na události. Postup přípravy AntiSOFSEMu je asi tento: asi tak třetí den SOFSEMu se vzpomíná předseda organizačního výboru a požádá osvědčené AntiSofsemisty (v poslední době Libor Forst, Boženka Mannová), aby se zamysleli nad přípravou AntiSOFSEMu. Tradiční odpověď je „letos to bude horší, už je pozdě cokoli vymýšlet“. Mezitím si ovšem osvědčení hudebníci a textaři pilně dělají na přednáškách poznámky o různých přeroknutích a nechtěných formulacích, animátoři studují techniky přednášení, šéf AntiSOFSEMu si láme hlavu nad ústředním mottem a dívky připravují mediální podporu. Nakonec se jako vždy ukáže, že námětů je více, než se „vleze do programu“, takže se stávalo, že AntiSOFSEM se protáhl až do druhého dne. AntiSOFSEM tradičně začíná (či začínal) „písni sofsemisty“ a po ní následuje pestré pásmo čehokoliv. Platí zde, že důležitější je zúčastnit se, nežli vyhrát. Publikum je tolerantní a v poslední době se přidává i kouzlo nechtěného — skutečnost, že AntiSOFSEM se odehrává v angličtině, což samo o sobě působí u některých účastníků komicky⁷⁾. Za památné počiny na AntiSOFSEMu je považována soft-jazzová opera Jirky Demnera *Vokovický somrák* (v roce 1985) a také přímý přenos ze zasedání Federálního shromáždění na SOFSEMu 1990 na Maguře (režie Michal Chytil), jehož se skoro zúčastnil i prezident Václav Havel, ale na poslední chvíli poslal svého bratra. Úspěch měl i orientační běh konaný v roce 1997 v rámci Hotelu 9 skal (i ve sklepech, ve skladech a jiných normálně nepřístupných částech), přičemž kontrolní stanoviště se nacházela např. ve výtahu, který ovšem nestál, ale jezdil mezi poschodími a bylo třeba jej „vyčihnout“ ve správné době. Z podobného soudku jako AntiSOFSEM bylo i vydávání SOFSEMovských novin (Jirka Franek) na Labské boudě 1979, kde jsme trpěli odříznutím od civilizace, protože nás zasypal sněh.

⁷⁾ Zkuste si z někoho veřejně utahovat v jiném než mateřském jazyce!

V dlouhém, téměř dvoutýdenním odloučení se dařilo různým *malým formám umění*: vznikla zde Příležitostná skupina Měkkého jazzu (Jirka Demner, Jarda Pokorný, Sabina Demnerová), Moravské trio (Mirek Benešovský, Josef Gerbrich, Martin Šmídek), Chvilka poezie (Boženka Mannová), Maternovo míchané čtyřruké klavírní duo a několik zájmových kroužků: Kuřácký spolek Vesuv, Spolek přátel analogového simulátoru zpětných rázů (kulečník) a další. Na SOFSEMu účinkovali i mnozí profesionálové — např. Jarek Nohavica, Jan Vodňanský, herci Divadla na provázku a mnozí další. Společensky měl SOFSEM až do konce devadesátých let minulého století jemně (soft) disidentský charakter daný tím, že se jej účastnili lidé od počítačů, kteří museli opustit svá původní zaměstnání a žít se jinak — ale SOFSEMů se účastnili i nadále⁸⁾.

Další SOFSEMOVskou specialitou, která přispívala k seznámení účastníků, byla *obědová loterie*. To bylo tak: před vstupem do jídelny si každý sofsemista vytáhl z klobouku lísteček s číslem stolu, ke kterému si potom sedl. Tento jednoduchý mechanismus sloužil k rozbíjení „klanů“ a umožňoval tak setkání lidí, kteří by se za normálních okolností těžko sešli u jednoho stolu. Pamatuji si, že v počátcích celé procedury vládl tehdejší aspirant Jiří Zlatuška — dnešní rektor a senátor — a byl velice nekompromisní, pokud se někdo pokoušel podvádět.

Přehled o historii SOFSEMu zajišťovaly dvě dámy, které se staraly o fotodokumentaci a její archivaci. Tou první byla Helena Štefanová — fotografka, která již během SOFSEMu dělala a vyvolávala fotografie (ještě klasickou „mokrou“ cestou). Druhou byla Zuzka Durayová, která s ročním odstupem vyráběla alba fotografií, jež dodnes můžeme vidět na každém SOFSEMu. Převážně jejich zásluhou je legendární minulost SOFSEMu poměrně dobře zmapována.

V roce 1984 vznikla další tradice — zahajování SOFSEMu znělkou R. Strausse „Tak pravil Zarathustra“⁹⁾. Ta byla roku 1996 nahrazena hymnou, kterou přímo pro potřeby SOFSEMu složil Ilja Hurník. Za obstarání vlastní hymny vděčíme Frantovi Plášilovi.

V roce 1984 přebral žezlo SOFSEMOVského šéfa Honza Staudek. V té době byl SOFSEM na vrcholu své slávy, zajetý do neměnných kolejí tradic, ale Honzovi se podařilo dostat jej do úplné dokonalosti. Vynikal zejména v držení nákladů na minimální úrovni, ve vysoké úrovni služeb všeho možného druhu, vypracováním a dodržováním osvědčeného harmonogramu, ale hlavně se mu dařilo zachovat velký zájem o SOFSEM, a to nejen službami, ale i výběrem zajímavých lokalit a organizací zajímavého programu. Byl to on, kdo pro SOFSEM „objevil“ zotavovnu Máj v Liptovském Jánu, Bezruč v Beskydech, Sirénu v Janských Lázních, Jasnou v Demänovské dolině, Hrdoňov na Šumavě a — last but not least — Hotel 9 skal, Milovy, kde se uskutečnila většina SOFSEMů v posledních 10 letech.

⁸⁾ Kouzelný byl Ivan Havel na maškarním plese v zotavovně Magura v Belianských Tatrách v roce 1981, převlečen za trestance v pruhovaných šatech s koulí na noze. Zde se setkal se svou ženou Dášou.

⁹⁾ Musím po pravdě říci, že tuto znělku jsme rok předtím použili s P. Mikuleckým v našem AntiSOFSEMOVském příspěvku „On je všude“ (On = J. Gruska, jak se mu běžně v té době říkalo).

Novodobý SOFSEM

Rok 1989 znamenal pro nás konec komunismu a pro SOFSEM začátek nové éry. Pamatuji se, že SOFSEM '89 se konal ve Ždiaru, v zotavovně Magura, pár dnů po 17. listopadu, když se „věci“ začaly dávat do pohybu. My bratislavští jsme tradičně jezdili na SOFSEM svým vlastním (rozuměj úředním) autobusem. V té době panovaly kruté mrazy, v autobuse nefungovalo topení, ale fungovalo rádio: po celou cestu jsme sledovali reportáže z dění v Praze a jinde. Na Slovensku v té době vzniklo hnutí „Verejnost proti násiliu“ a Igor Prívvara s sebou vezl pár plakátů tohoto hnutí. Po příjezdu jsme si vyměňovali novinky z Prahy a Bratislavy. Mám pocit, že hned druhý den, v pondělí, se konala generální stávka. My sofsemisté jsme namísto přednášky (stávkujte na konferenci. . .) uspořádali „mítink“, jehož se účastnili i zaměstnanci zotavovny a místní lidé, kteří se zde snad poprvé dozvěděli, že se opravdu něco děje. Teď se Igorovy plakáty hodily. Doba to byla tak pohnutá, že byli určeni lidé, kteří byli „osvobození“ od přednášek, aby sledovali rozhlas a televizi. Ti potom o přestávkách informovali ostatní, co se děje. Památný byl večer, kdy se v parlamentu rušil článek ústavy o vedoucí úloze strany. Když to poslanci kolem půlnoci konečně odhlasovali, samým štěstím jsme vypili nejen všechno šampaňské z místního baru, ale do rána kompletně vše, co měli na skladě. K tomu se nečekaně váže další historka, kterou jsem zaznamenal na příštím SOFSEMu na stejném místě. Když jsme se po příjezdu hlásili v recepci, byla tam známá tvář — číšnice, která obsluhovala místní bar, a vedle nějaká neznámá slečna. Barmanka drkla loktem do této slečny, a řekla: „To jsou oni!“ „Kdo, oni?“ „No přece ti, jak jsem ti o nich vyprávěla. Vloni vypili celý bar za jeden večer, zásobu, která normálně stačí na několik turnusů!“ I z toho je vidět velikost naší radosti.

V dalších letech však nastaly nečekané problémy. Svět se otevřel, na SOFSEM jezdili bez problémů cizinci, začalo se mluvit čím dál častěji anglicky, sofsemisté přestali mít tolik času, někteří začali podnikat, jiní neměli peníze na ježdění na konference atd. Bylo třeba něco podniknout, aby SOFSEM nezahynul. Po několika SOFSEMech, na kterých jsme (tj. programový a organizační výbor) prodebatovali celý volný čas, včetně večerů a nocí, jsme se rozhodli udělat ze SOFSEMu mezinárodní akci, něco mezi konferencí, workshopem a zimní školou. Zkrátili jsme jej na 7 dnů, od soboty do soboty, přešli výlučně na angličtinu, podařilo se zařídit vydávání sborníků v nakladatelství Springer (viz [4] až [12]). To poslední považujeme za velký úspěch, umožněný kvalitou přednášek a příspěvků, kterou si Springer samozřejmě nejdříve ověřil. Springerovský sborník se tak stal jakousi visačkou kvality SOFSEMu. Od té doby je řídicí výbor SOFSEMu mezinárodní, pracuje podle poměrně přesných regulí, doba předsedání je omezena, předseda se volí na 5 let bez možnosti prodloužení. Prvním předsedou tohoto typu jsem se v roce 1996 stal já, v současnosti je předsedou Braňo Rován. Kontinuitu a tradici SOFSEMu pořád věrně, byť ne dogmaticky, nýbrž tvořivě, hlídá Mirek Bartošek, tajemník řídicího výboru. Velký podíl na internacionalizaci SOFSEMu má Keith Jeffery, první zahraniční člen tohoto orgánu. Za poslední dva roky došlo k radikální obměně původního složení výboru, takže dnes SOFSEM řídí již zcela nová generace sofsemistů. Poslední skutečností hodnou zmínky v dějinách novodobých SOFSEMů byl návrat

k tradici SOFSEMu alternujícího mezi ČR a SR — totiž k návratu SOFSEMu na Slovensko v roce 1998.¹⁰⁾ Tento SOFSEM organizovali Igor Prívára a Peter Ružička¹¹⁾ v Jasné a po všech stránkách to byl návrat vskutku velkolepý, památný, hodný této příležitosti.

V roce 2002 došlo k dalšímu důležitému a přímo kacířskému rozhodnutí — další nedotknutelná SOFSEMOVská tradice, a to doba konání, vzala za své. Abychom se vyhnuli stále naléhavějším problémům pramenícím z toho, že se SOFSEM koná v době vysokoškolské výuky a v době největší administrativní aktivity koncem roku, doba konání SOFSEMu byla posunuta o dva měsíce, z konce listopadu na konec ledna. Tím se stalo, že se SOFSEM 2003 vlastně nekonal, protože se konal až v roce 2004 jako 30. jubilejní SOFSEM 2004. Kromě „objevení“ nové lokality pro SOFSEM — zotavovny Měřín na Slapech — došlo ještě k jedné významné změně. Byl to první SOFSEM, který organizovala profesionální agentura, ovšem organizační „otěže“ pevně třímal v rukou Julio Štuller z Ústavu informatiky Akademie věd České republiky. Změna místa konání a organizátora vnesla do SOFSEMu nové kvality zejména komfortním prostředím jak pro přednášky, tak i svým rekreačním zázemím a v neposlední řadě profesionalitou služeb. Poslední SOFSEM přitáhl větší počet zahraničních zájemců než obvykle, počtem zaslaných příspěvků (více než 120) utvořil nový rekord. Po delší době byl SOFSEM opět zcela vyprodán. Pro účastníky bylo připraveno překvapení — CD s [www](#) prezentací nazvané „30 let SOFSEMu“ [1]. Toto multimediální dílo připravili pod vedením Mirka Bartoška zejména studenti informatiky FI v Brně. Obsahuje studentský film o SOFSEMu, kompletní dokumentaci všech 30 ročníků konference SOFSEM z let 1974—2003, doplněné o 1000 fotografií, 120 písňových textů, 42 audio nahrávek, 125 počítačových obrázků, 35 (anti)SOFSEMOVských textů, podrobné rejstříky a další materiály dokumentující dosavadní historii konference SOFSEM. Společenským vrcholem 30. SOFSEMu bylo odevzdání medaile B. Bolzana AV ČR za zásluhy o rozvoj matematických věd prof. RNDr. Jozefu Gruskovi, DrSc. Cenu odevzdala předsedkyně AV ČR doc. RNDr. Helena Illnerová, DrSc. Při té příležitosti prohlásil zakladatel SOFSEMu: „Škoda, že to nebyl již 50. SOFSEM, měl bych ještě větší radost.“ Myslím ale, že i na „pouhých“ třicet let SOFSEMu můžeme být všichni hrdí.

Poznámka. 31. SOFSEM se bude konat v lednu r. 2005 na Slovensku v zotavovně Máj v Liptovském Jánu.

¹⁰⁾ V prvních letech po sametové revoluci, než se situace na Slovensku stabilizovala, se totiž SOFSEM konal výlučně v Čechách. V současné době platí pravidlo „dvakrát v Čechách, jednou na Slovensku“.

¹¹⁾ Peter Ružička nedávno zemřel. Patřil mezi organizátory prvních SOFSEMů, jistou dobu byl členem řídicího výboru SOFSEMu a patřil mezi nejstarší generaci sofsemistů-zakladatelů.

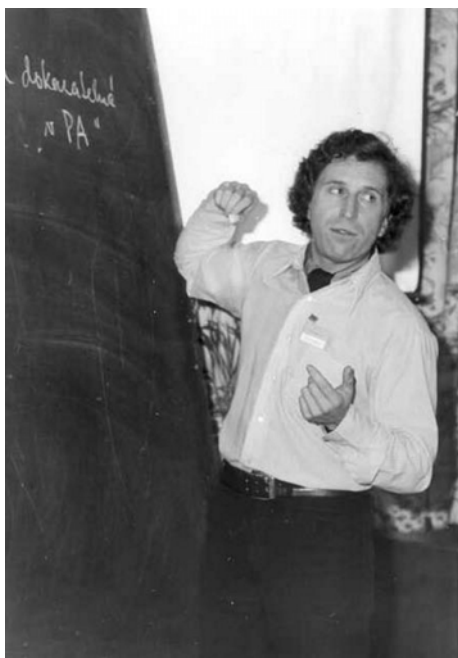
Obr. 1. Několik účastníků SOFSEMu 88 (Magura).

Obr. 2. Jiří Zlatuška, SOFSEM 97 (Mělník), přednáška „Stepping Stones to an Information Society“.

Obr. 3. Jiří Hořejš s obrázkem E. W. Dijkstry, SOFSEM 84, Zotavovna Máj, přednáška „Dijkstrovštiny aneb programování jako věda“.

Obr. 4. Ivan M. Havel na SOFSEMu 1982 (Bílý kříž), přednáška „Filozofické aspekty strojového myšlení“.

Obr. 5. J. Gruska přebírá Bolzanovu medaili od H. Illnerové, v pozadí J. Wiedermann (SOFSEM 2004).

L i t e r a t u r a

- [1] *30 let SOFSEMu*. CD [www prezentace](http://www.sofsem.cz). Editor J. BARTOŠEK, Česká informatická společnost, Brno 2003.
- [2] HAVEL, I. M.: *Neuronové počítače a jejich inteligence*. In: *SOFSEM '88. Sborník referátů*. Editor M. BARTOŠEK, ÚVT UJEP, Brno 1988, 446 s.
- [3] HOŘEJŠ, J., KUFUDAKI, O.: *Počítače a mozek*. In: *SOFSEM '88. Sborník referátů*. Editor M. BARTOŠEK, ÚVT UJEP, Brno 1988, 446 s.
- [4] *SOFSEM '95: Theory and practice of informatics*. 22nd Seminar on Current Trends in Theory and Practice of Informatics, Milovy, Czech Republic, November 23–December 1, 1995: proceedings/MIROSLAV BARTOŠEK, JAN STAUDEK, JIŘÍ WIEDERMANN (eds.). — Berlin, Springer-Verlag 1995 (LNCS 1012).
- [5] *SOFSEM '96: Theory and practice of informatics*. 23rd Seminar on Current Trends in Theory and Practice of Informatics, Milovy, Czech Republic, November 23–30, 1996: proceedings/K. G. JEFFERY, JAROSLAV KRÁL, MIROSLAV BARTOŠEK (eds.). — Berlin, Springer 1996 (LNCS 1175).
- [6] *SOFSEM '97: Theory and practice of informatics*. 24th Seminar on Current Trends in Theory and Practice of Informatics, Milovy, Czech Republic, November 22–29, 1997: proceedings/FRANTIŠEK PLÁŠIL, KEITH G. JEFFERY (eds.). — Berlin, Springer 1997 (LNCS 1338).
- [7] *SOFSEM '98: Theory and practice of informatics*. 25th Conference on Current Trends in Theory and Practice of Informatics, Jasná, Slovakia, November 21–27, 1998: proceedings/BRANISLAV ROVAN (ed.). — Berlin, Springer 1998 (LNCS 1521).
- [8] *SOFSEM '99: Theory and practice of informatics*. 26th Conference on Current Trends in Theory and practice of Informatics, Milovy, Czech Republic, November 27–December 4, 1999: proceedings/JAN PAVELKA, GERARD TEL, MIROSLAV BARTOŠEK (eds.). — Berlin, Springer 1999 (LNCS 1725).
- [9] *SOFSEM 2000: Theory and practice of informatics*. 27th Conference on Current Trends in Theory and Practice of Informatics, Milovy, Czech Republic, November 25–December 2, 2000: proceedings/VÁCLAV HLAVÁČ, KEITH G. JEFFERY, JIŘÍ WIEDERMANN (eds.). — Berlin, Springer 2000 (LNCS 1963).
- [10] *SOFSEM 2001: Theory and practice of informatics*. 28th Conference on Current Trends in Theory and Practice of Informatics, Piešťany, Slovak Republic, November 24–December 1, 2001: proceedings/LESZEK PACHOLSKI, PETER RUŽIČKA (eds.). — Berlin, Springer 2001 (LNCS 2234).
- [11] *SOFSEM 2002: Theory and practice of informatics*. 29th Conference on Current Trends in Theory and Practice of Informatics, Milovy, Czech Republic, November 22–29, 2002: proceedings/WILLIAM I. GROSKY, FRANTIŠEK PLÁŠIL (eds.). — Berlin, Springer 2002 (LNCS 2540).
- [12] *SOFSEM 2004: Theory and practice of computer science*. 30th Conference on Current Trends in Theory and Practice of Computer Science, Měříň, Czech Republic, January 24–30, 2004: proceedings/PETER VAN EMDE BOAS, JAROSLAV POKORNÝ, MÁRIA BIELIKOVÁ, JÚLIUS ŠTULLER (eds.). — Berlin, Springer 2004 (LNCS 2932).